Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра державно-правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

_____Віталій СЕРЬОГІН

«___»_____2026 р.

НАСКРІЗНА РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

рівень вищої освіти: другий (магістерський)

галузь знань: D Бізнес, адміністрування та право

спеціальність: D8 Право

освітня програма: Право

вид навчальної дисципліни: обов'язкова

факультет: юридичний

2026/ 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою юридичного факультету

Протокол « 31 » серпня 2026 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Гришина Наталія Вікторівна, доцент кафедри державно-правових дисциплін

Програму схвалено на засіданні кафедри державно-правових дисциплін

Протокол від « 31 » серпня 2026 року № 15

Завідувач кафедри Наталія ГРИШИНА

Програму погоджено з гарантом освітньої освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю D8 Право

Гарант освітньо-професійної програми
другого (магістерського) рівня вищої освіти «Право»
кандидат юридичних наук, доцент Ганна ЗУБЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від « 31 » серпня 2026 року № 1

Голова науково-методичної комісії Ганна ЗУБЕНКО

ВСТУП

Наскрізна програма практики складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

магістрів

спеціальності D8 ПРАВО

освітньо-професійної програми Право

Практика є обов'язковим компонентом підготовки фахівців із вищою освітою. Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення у разі одержання необхідного обсягу практичних знань і умінь відповідно до стандартів освіти.

1. Опис практик

1.1. Мета

Метою практики є формування та розвиток у студентів професійних компетентностей, оволодіння сучасними методами, формами організації праці, знаряддями праці їхньої майбутньої спеціальності, закріплення студентами теоретичних знань та ними практичних умінь і навичок професії юриста, формування у них поваги до принципів права, підвищення правової культури населення, а також надання безоплатної правової допомоги особам, які її потребують. Практика сприяє глибокому засвоєнню етичних засад правничої професії, оволодінню сучасними методами, формами наукових досліджень, закріпленню під час вивчення певного комплексу проблемних завдань навичок аналітичної діяльності, вмінню структурувати, оформляти та доповідати результати своїх наукових досліджень. Ще однією метою є формування і закріплення навичок професійної педагогічної діяльності магістрантів в процесі їх участі в освітньо-виховному процесі навчального закладу

1.2. Види практик

Курс	Назва практики	Кафедра, що забезпечує організацію	Тривалість практики	Семестр
1	Юридична (клінічна)	Державно-правових дисциплін, конституційного і муніципального права, кримінально-правових дисциплін, цивільно-правових дисциплін.	5 тижнів	1
2	Юридична (науково-дослідна)	Державно-правових дисциплін, конституційного і муніципального права, кримінально-правових дисциплін, цивільно-правових дисциплін.	11 тижнів	2
3	Асистентська	Державно-правових дисциплін, цивільно-правових дисциплін.	4 тижні	3

1.2. Основні завдання практик

Програма спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, набуття і вдосконалення практичних навичок та умінь.

Виконання програми практики повинно сприяти формуванню у здобувачів вищої освіти загальних (ЗК) та спеціальних (СК) компетентностей:

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК 4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

ЗК 5. Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово;

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

ЗК 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення;

ЗК 8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

ЗК 9. Здатність працювати в міжнародному контексті;

ЗК 10. Здатність розробляти проєкти та управляти ними;

СК 1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності

СК 3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні

СК 4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України

СК 5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосовування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції

СК 6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію

СК 7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні

СК 8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів

СК 9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності

СК 10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК 11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів

СК 12. Здатність розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника

СК 13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією

СК 14. Здатність самостійно готувати проєкти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини

СК 15. Здатність самостійно готувати проєкти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості

1.4. Характеристика практик

Всі види практик є нормативними модулями

Курс	Назва практики	Кількість кредитів	Загальна кількість годин	Семестр	Форма контролю
1	Юридична (клінічна)	8	240	1	залік
2	Юридична (науково-дослідна)	17	510	2	залік
3	Асистентська	6	180	3	залік

1.5. Заплановані результати практик (рівень знань, умінь, навичок, яких студенти мають досягти на кожному етапі практики)

ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання

ПРН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами

ПРН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження

ПРН 5. Вільно спілкуватися правничою іноземною мовою (однією з офіційних мов Ради Європи) усно і письмово

ПРН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи

ПРН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв’язання

ПРН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності

ПРН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг

ПРН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права

ПРН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції

ПРН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв’язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу

ПРН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів

ПРН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування

ПРН 15. Мати практичні навички розв’язання проблем, пов’язаних з реалізацією процесуальних функцій суб’єктів правозастосування

ПРН 16. Брати продуктивну участь у розробці проєктів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини

ПРН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв’язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності

ПРН 18. Визначати актуальну професійно-практичну чи професійно-наукову проблему, планувати і виконувати дослідження щодо її вирішення

2. Зміст практик

2.1. Юридична (клінічна) практика
(назва практики)

Змістом клінічної юридичної практики є надання юридичної допомоги у вирішенні різних правових проблем клієнтам (або їхнє моделювання) шляхом аналізу ситуації, визначення правової сфери (напрямку розв'язання проблеми), складання процесуальних документів, аналітичних довідок, надання правових висновків тощо. Протягом практики студенти виконують типові для юридичної професії види діяльності, що практикуються у юридичних клініках.

2.2. Юридична (науково-дослідна) практика
(назва практики)

Змістом юридичної **(науково-дослідної)** практики є формування та розвиток у студентів професійних компетентностей, глибокого засвоєння етичних засад правничої професії, визначення правової сфери (напрямку розв'язання проблеми), складання процесуальних документів, аналітичних довідок, надання правових висновків тощо, оволодіння сучасними методами, формами наукових досліджень, закріплення під час вивчення певного комплексу проблемних завдань навичок аналітичної діяльності, вміння структурувати, оформляти та доповідати результати своїх наукових досліджень

2.3. Асистентська практика
(назва практики)

Асистентська практика може проходити в наступних формах: участь магістранта в підготовці лекцій і проведенні практичних занять по темі, визначеної керівником практики і відповідної напрямку наукових інтересів магістранта; розробка інноваційних методів проведення занять зі студентами в активних та інтерактивних формах; підготовка ділових ігор, кейсів і матеріалів для практичних робіт, складання контрольних завдань і тестів за завданням керівника практики; участь в проведенні: семінарів, ділових ігор, розбору конкретних ситуацій, професійно-орієнтованих тренінгів, групових дискусій, обговорень результатів проектних робіт студентів; участь в перевірці курсових і контрольних робіт, рефератів, звітів студентів; відвідування занять провідних викладачів кафедри, майстер-класів фахівців практичної сфери і т.п.

3. Вимоги до баз практик

Місцем проведення юридичної (клінічної) та юридичної (науково-дослідної) практик є юридична клініка «Практико-освітній центр «Юридична допомога»» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, яка відповідає спеціальності D8 Право, може забезпечити кваліфіковане керівництво практикою студентів, гарантує безпечність проведення практики.

Юридична клініка – це структурний підрозділ закладу вищої освіти, що здійснює підготовку фахівців у галузі знань «Право», утворений як база для практичного навчання та проведення практики студентів шляхом надання безоплатної правової допомоги та здійснення правоосвітньої діяльності.

Юридична клініка виконує навчальну та соціальну функції. Навчальна функція юридичної клініки – це зосередження діяльності на практичне спрямування навчання, з метою підготовки фахівців-юристів, які оволоділи конкретними професійними навичками і не потребують додаткової адаптації до професійної діяльності. Соціальна функція юридичної клініки – це задоволення потреб суспільства у доступній юридичній інформації та правовій допомозі, підвищення професійної відповідальності юристів.

Для виконання індивідуального завдання студент-магістрант прикріпляється до однієї з випускових кафедр спеціальності D8 Право.

Право – державно-правових дисциплін або цивільно-правових дисциплін, відповідно до обраного профілю, визначає під керівництвом відповідального науково-педагогічного працівника дисципліну, тему лекції та семінарського заняття.

4. Організація проведення та керівництво практиками

Загальну організацію практики студентів та контроль за її проведенням здійснює завідувач виробничої практики Навчального центру практичної підготовки і працевлаштування Управління якості освіти. Безпосереднє навчально-методичне керівництво і виконання програми практики здійснюють завідувачі відповідних кафедр або уповноважені ними особи.

До керівництва практики залучаються досвідчені науково-педагогічні працівники. Для організації та проходження практики студентами денної і заочної форми навчання можуть використовуватися ресурси системи дистанційного навчання.

Під час проходження асистентської практики студенти працюють на кафедрі, звітуючи про виконання кожного із запропонованих завдань перед керівником цієї частини практики.

Після завершення практики студенти звітують про виконання програми та індивідуальних завдань.

Форма звітності студента за практику – це усне звітування під час захисту практики та оцінення виконаних завдань під час проходження практики в електронному вигляді в системі дистанційного навчання Університету.

5. Підведення підсумків практик, методи контролю та схема нарахування балів

Захист з юридичної (клінічної) практики захищається студентом у комісії, що призначається деканом факультету. До складу комісії можуть входити: керівник практики від факультету, керівник практики від кафедри (груповий керівник), керівник практики від юридичної клініки та інші.

Захист щодо проходження науково-дослідної практики захищається студентом у формі виступу на магістерському круглому столі, дата, місце та форма якого погоджується з деканом факультету. В роботі круглого столу обов'язково беруть участь: керівник практики від факультету, керівник практики від кафедри (груповий керівник), керівник практики від юридичної клініки та інші.

Комісія приймає захист практики на підставі виступу здобувача, наявних результатів за підсумками роботи (попередня кількість балів, ззауваження та характеристика роботи здобувача керівником від кафедри) та відповідей на питання інших учасників круглого столу.

Цей вид роботи передбачає вироблення орфоепічних навичок у студентів, тобто матеріали практики мають бути захищеними: студент повинен доповісти про основні результати своєї практики, відповісти на запитання. Вільне володіння матеріалом, дотримання орфоепічних норм, уміння чітко і ясно висловити думку впливають на вибір загальної оцінки проходження юридичної (науково-дослідної) практики.

Максимальна кількість балів, які може отримати здобувач на захисті практики – 40.

6. Критерії оцінювання навчальних досягнень

У випадку наявності неформальної освіти вказати платформи, назви курсів та кількість балів, що буде зарахована здобувачеві після успішного проходження відповідних курсів та надання відповідного документа (сертифікат, свідоцтво, тощо).

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних

робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих лабораторних, практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Сума балів за всі види діяльності протягом практики	**Оцінка**	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	**для дворівневої шкали оцінювання**
90–100	відмінно	зараховано
70–89	добре	
50–69	задовільно	
1–49	незадовільно	не зараховано